

Дата: 10.02.23
Укр. мова

Клас: 5-Б (1 гр.)
Вч.: Харенко Ю.А.

Тема: Типи мовлення: розповідь, опис, роздум. Види розповіді

Мета уроку: навчити розрізняти типи висловлювання відповідно до основних ознак розповіді, опису, роздуму; сформувати в учнів уявлення про типи висловлювання та їх особливості; розвивати творчі здібності, логічне й образотворче мислення, пам'ять, відчуття слова, усне та писемне мовлення учнів; збагачувати словниковий запас учнів; виховувати ввічливість, культуру спілкування, повагу до співрозмовника.

Хід уроку

I. Актуалізація мотиваційних резервів з тем

Пригадайте:

що означають такі поняття:

- мовлення;
- комунікація;
- мовленнєва діяльність;
- слово;
- словосполучення;
- речення;
- текст;
- типи мовлення.

З'ясуйте за тлумачним словником значення слова «комунікація» (усно).

Пригадайте вивчений матеріал:

Розгляньте таблицю «Типи мовлення та їх ознаки»

<i>Типи мовлення</i>	<i>Основна функція</i>	<i>На яке питання дається відповідь у висловлюванні</i>	<i>Будова висловлювання</i>
Розповідь	Повідомлення про події	<i>Про що?</i> Що робить персонаж? Що відбулося?	Початок дії, розвиток дії, кінець дії
Опис	Словесне зображення предмета, істот, явищ природи	<i>Який?</i> Яким є предмет, істота, місцевість, явище природи?	Назва предмета, явища; головні ознаки; власне враження
Роздум	Доведення або	<i>Чому?</i> Чому предмет	Основне твердження (теза), докази (аргументи), висновки

	пояснення чогось	чи особа такі? Які причини подій?	
--	------------------	--------------------------------------	--

Залежно від типу висловлювання тексти можуть належати до різних типів мовлення: опису, розповіді чи роздуму (міркування). Тексти цих типів мовлення відрізняються один від одного структурою, засобами зв'язку між складовими частинами.

В описі говориться про ознаки предмета, особи, місцевості, явища природи тощо, в розповіді - про послідовні в часі дії, в роздумі - про причини ознак і подій.

Зверніть увагу!

Текст рідко буває однотипним, у ньому можуть поєднуватися різні типи мовлення. Наприклад: розповідь з елементами опису, розповідь з елементами роздуму та інше.

Розповідь — це висловлення про події, які відбулися, відбуваються чи будуть відбуватися в певній послідовності.

До тексту-розповіді можна поставити загальне питання **що сталося?**

Розповідь має такі різновиди: повідомлення, оповідання, відповідь, найменування, перелік, оголошення (записати у зошит).

Прочитайте тексти. Чим вони відрізняються?
Який текст розповідає, який - описує, а який - роздумує?

Іде дощ	Дощ	Чому потрібен дощ?
<p>Давно вже не дощило... Та раптом налетіли хмари. Важкі краплі застукотіли по дахах. Усі зраділи дощу. Ожили сади, луги, поля. Усе зазеленіло.</p>	<p>Лле дощ. Із густих хмар все падають і падають масивні краплі. Вони барабанять по дахах, шумлять у листі... З вікон стікають численні струмочки, а на асфальті дрижать калюжі.</p>	<p>Дощ надзвичайно потрібен землі. Коли довго немає дощу, земля висихає, трава і дерева вкриваються пилюкою, і всі рослини чекають вологи. Якщо дощу нема дуже довго, то засуха може знищити посіви. Але коли дощі приходять вчасно, то зріє багатий урожай, на радість людям.</p>

Пошукова робота (усно)

Прочитайте уривок із казки. Поставте до висловлювання загальне питання. До якого типу мовлення слід його віднести?

Сів Іван-царенко у саду й чекає. За годину він побачив Жар-птицю. Тоді Іван міцно схопив її за хвіст.

Жар-птиця вирвалася з Іванових рук. Залишила вона в Івановій руці лише одну маленьку золоту пір'їнку.

Вправа. Прочитайте текст. Визначте тип мовлення (усно). Випишіть з тексту 10 словосполучень, розберіть їх за головними і залежними словами.

який?
Останній місяць

Наприклад:

Листопад в моєму місті

Листопад – останній місяць осені, попереду нас чекає зима, але не варто впадати у відчай. Так, в листопаді нас можуть промочити незліченні дощі. Автомобілі спробують облити з ніг до голови водою з калюж. Парасольки будуть ламатися, рватися і відлітати геть.

Але листопад – час добрих котів, що весь час муркотять. Цього місяця приємно ходити в кіно – грітися в затишних кріслах, дивитися цікаві фільми про теплі краї. Кіно можна дивитися вдома з чашкою чаю, тому листопад автоматично стає чайно-кавовим періодом.

У природи немає поганої погоди. Тому листопад це, чи лютий, чи квітень – погоду створюємо ми самі. Отож насолоджуйтесь кожним моментом.

Домашнє завдання

Прочитайте текст. Випишіть іменники та займенники з тексту. Роботу надсилати вчителю у Human.

Осінній вечір

На міській вулиці швидко опустилася темрява. Насувається негода. Я повертаюся додому. Заходжу додому, а в кімнатах вже зовсім темно. Вмикаю комп'ютер, заварюю собі чаю.

Батьків ще немає вдома. Сестра після університету дець тиняється. Напевно, сидить у подруги. Адже на вулиці погода не для гуляння. Потрібно зробити уроки, але не хочеться. Хочеться відволіктися від похмурого вечора.

Але от вся родина зібралася разом. На вулиці все-таки пішов затяжний дощ. А в нас удома затишно та тепло, скрізь горить світло. З кухні доносяться смачні запахи: це мама готує вечерю.

Тато п'є каву. Ми з ним розмовляємо. Я радий, що цей осінній вечір проводжу зі своєю сім'єю.